

sebej še recimo zemljiški davek. Tako je nastal sedanji vladni predlog o izjednačenju direktnih davkov.

Natančno presojanje v podrobnostih se ne more izvršiti v tednikih, kakor je «Slov. Gospodar», celo v dnevnikih ne, temveč je kritika zakonskega predloga v prvi vrsti delo naših sedanjih poslancev v parlamentu in odsekih. Tudi nimamo pooblastila, da bi govorili v imenu stranke, temveč pišem v pojasnilo našim davkoplačevalcem le svoje opombe in svoje vtise, ki jih imam ob tem predlogu.

Pomanjkljivo v predlogu

Je pred vsem, da ne vsebuje prav nobenih smernic, gradiva in pojasnil, da bi nam olajšale študiranje zakona, da bi se videlo že iz tega, ali je sploh ta načrt izvedljiv. Kdor je videl naprimer jednake vladne načrte in predloge v drugih državah, ta se mora naravnost čuditi, kako nedostaten je vladni predlog. Ali se hoče šef in minister na ta način skriti pred kritiko davkoplačevalcev in njihovih zastopnikov, ali hoče prikriti vsakemu javnemu delavcu več kot dovolj znano pomanjkljivost podlage za takšen izjednačevalen zakonski načrt, ali hoče, da se na ta način njihov nezrel poizkus po zastopnikih ljudstva sprejme, sankcionira in napravi z njim nedogledna kolobocija, to vse nam ostane prikrito.

Če si predočimo, koliko poizkusov so delali za izjednačenje in reformo davkov svojčas Prusi, koliko Avstriji pa tudi Rusi, kako so zbirali gradivo strokovnjaki, kako so se vršila razna zborovanja ankete strokovnjakov, potem se moramo čuditi hitrosti našega jugoslovanskega načrta in dvomiti o njegovi strokovni polnovrednosti.

Gotovo se nekateri bralci spominjajo, kako je v bivši Avstriji bil obravnavan načrt o splošnem zavarovanju! Koliko znanja, volje in duševne in telesne sile je uporabil za to samo naš pokojni Krek! In tam ste imeli pojasnjeno v vladnem predlogu na več sto straneh vse mogoče načine in obsege zavarovanja ter izkušnje s temi zavarovanji v raznih evropskih državah. Enake, recimo raje: večje gospodarske važnosti je načrt o izjednačenju direktnih davkov, ali tukaj poleg suhih paragrafov nimate ničesar. Prav nič ne izvemo, kaksne kalkulacije je izdelal, ali bi vsaj moral delati oni, ki je ustvaril sistem in ga spravil v paragrafe.

Drugi nedostatki.

Predlog zakona o neposrednih davkih je očitno nastal na podlagi madžarskega vzorca. Ali politikom je znano, kako so se svojčas v madžarskem parlamentu pritoževali razni zastopniki, kako nepopolen, pristranski in škodljiv je madžarski davčni sistem. Posebno glasni so bili v tem oziru zastopniki Rumunov in Slovakov ter malokmetijstva in delavstva.

Važnejše, kakor to dejstvo, je še za nas pri presojanju fiskalni namen, ki ga vsebuje osnutek.

Povečanje davkov

Je glavni namen osnutka, kajti, da bi zamogel minister po novem enotnem zakonu pobirati koj zemljarino pravično in enakomerno, tega pač menda sam ne veruje! Gotovo pa ne verujemo tega mi.

Že v par člankih sem pred meseci opozarjal, kako je trgovska zbornica v Zagrebu in so trgovci v Mariboru in Ljubljani zahtevali za sebe olajšave, za posestnike zemljišč pa večjo obremenitev. To so sedaj v Beogradu v ministristvu seveda radi slišali in v novi predlog zakona o neposrednih davkih tudi sprejeli! Preosnova zemljiškega davka, da se isti plačuje progresivno, bi bila pač gotovo na mestu, toda splošna večja obremenitev vsakega koščeka zemlje, torej absolutno zvišanje zemljiškega davka pa ni na mestu posebej ne za posestva do 15 ha kulturne zemlje, ki je v lasti obdelovalca samega ter redi njega in njegovo družino.

Kmetijsko ljudstvo: kmetijski delavec, mali posest-

gumen, mož jeklenega značaja! Ustanovil je društvo za zidanje cerkve, pobiral po vinarjih in — šlo je, čisto doslovno po Koseskijemu «Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača», da sijajna Gospodova palača! Leta 1895 se je začelo z zidanjem in dne 11. avgusta l. 1900 je bila Marijina cerkev že posvečena! Cerkev, 57 in pol metra dolga, 24 m visoka in 13 in pol m široka je že oznanjevala čast in veličanstvo božje. Kalistov namen je bil dosežen; njegovi napori so bili sijajno kronani. Prispevali so bogati in revni, posebno veliko revni, iz vse slovenske domovine, deloma tudi izven njenih mej. Kalist je priredil bogato žetev v Marijino čiščenje. Doživel je še drugo veselje. Kajti sv. Oče Pij X. je dne 7. novembra 1906 povzdignil Marijino cerkev k časti bazilike, agregirani Liberijanski baziliki Maria Maggiora v Rimu. V priznanje nevenljivih zaslug pri zidanju cerkve in z ozirom na njegovo mnogostransko plodonosno delovanje je bil p. Kalist imenovan dne 11. avgusta 1900 konzistorijalnim svetnikom. Veliko čast si je sam priboril v tisočerihih srcih, ki ga ljubijo, častijo in neomajeno spoštujejo. Najvišja čast ga pa čaka pri Onem, ki bo svojim vrlim delavcem v vinogradu nekdanj rekel: «Blagor ti, dober in zvest hlapec, ker si bil v malem zvest, te bom čez veliko postavil!»

Velečastni g. p. Kalisti! Izvršili ste delo, o katerem lahko z neumrjočim pesnikom Horacijem rečete: «Exegi monumentum aere perennius — dovršil sem spomenik, ki bo trpežnejši kakor jeklo!» Ta zavest naj Vas napolnuje ob Vaši zlati mašli!

Veliki francoski škof Bossuet je nekoč vprašal svoje prijatelje: «Ali je bilo moje življenje vredno življenja?» So mu odgovorili: «Je bilo vredno, da je živel.» G. Kalisti! Ako kdo Vas o Vašem življenju tako vpraša,

nik, obrtnik so obremenjeni z indirektnimi davki in dajatvami tako, da je vsako zvišanje njihovih davščin neumestno in nesocialno.

Povišanje zemljiškega davka je tudi nevarno

Mi živimo v dobi, ko so kmetijski pridelki sorazmerno približno trudu, delu in riziku plačani. Imamo pa tudi valutno depresijo, to se pravi, naš denar je razmeroma manj vreden, kakor njegova kupna moč. Z izboljšano valuto bodo rapidno padale cene kmetijskim pridelkom. Prav nobenega jamstva pa nimamo, da bodo padale tudi cene uvoženim, torej tujim in domačim industrijalnim izdelkom. Ako se v tem stanju obdavi z zvišano zemljarino in drugimi direktnimi davki naše kmetijsko ljudstvo, potem bo stalo delovno ljudstvo na deželi gospodarsko prav kmalu tam, kjer smo bili v devetdesetih letih, ko se je delalo zastonj in mali posestnik liki suženj na svojem posestvu ni smel misliti niti na boljši grizljaj svojega lastnega pridelka. Na to stališče pa pod nobenim pogojem nočemo, ne smemo in ne moremo!

Zakaj je enoten zakon še nemogoč?

Davčni sistem se mora prilagoditi intenzivnosti in stopnji narodno-gospodarskega življenja. Upoštevati mora politični in kulturni razvoj obdavčencev. Sedaj pa si zamislimo, kakšne silne razlike imamo v naši državi v tem oziru! Pri nas se je, recimo reforma zemljiškega davka začela izvajati na podlagi zemljiškega katastra že v dobi Marije Terezije, v Srbiji in v cela Macedoniji ter Črni gori pa še katastra sedaj ni.

Imamo vsled politične preteklosti celo vrsto davčnih sistemov. Za Slovenijo in Dalmacijo avstrijskega, za Hrvatsko in Vojvodino madžarskega, za Bosno in Hercegovino avstrijsko-madžarsko-turškega, za Srbijo srbskega, za Črno goro črnogorskega in za Macedonijo turškega in začetke srbskega. In to, kar obstoji in česar je ljudstvo in davčna oblast vajena skozi desetletja in stoletja, mislijo odpraviti z enotnim zakonom? Še bolj kakor se je demokratska stranka vrezala in oškodovala država s svojo vidovdansko ustavo, se bo vrezal demokratski finančni minister in njegov šef za direktne davke s svojim predlogom zakona o neposrednih davkih. In oškodoval bo s svojim eksperimentom državo še bolj, kakor so jo demokraciji in samostojnosti z ustavo.

Da se zakon izvršuje, mora imeti država za to sposobno orodje. Pred vsem mora biti na mestu sposobno odmerno oblastvo. Ali ga imamo za enoten zakon? Nimamo ga in ga tudi še več desetletij ne bomo imeli. Na najmanj pet različnih sistemov so navajeni in izobraženi davčni uradniki in redki ima pojma o več kot enem sistemu. Mislite, da bo srbski, črnogorski in makedonski davčni uradnik znal in se zamogel poglobiti v sistem madžarskih direktnih davkov?!

Se težje, kakor z uradniki, pa bo z ljudstvom. To je konservativno že samo na sebi povsod, še bolj konservativno v črnogorski, makedonski in srbski patriarhalni svoji kulturi. O odporu, ki bo ga morebiti uzakonjen predlog pri vpeljavi doživel tukaj, gotovo gospodje v finančnem ministristvu še pojma nimajo. O težavah, ki jih vsebuje ta sistem za patriarhalne analfabe, si ne belijo glav!

Najhujše pa je pri vsem še to, da ni katastra in da se kataster seveda ne da napraviti v par letih. Brez te podlage pa je izvedba enotnega zakona popolnoma izključena. Kdor pozna zgodovino postanka našega katastra, ta mi bo moral brezpogojno pritruditi. Pri tem pa naj le mimogrede omenim, da je imela davčna reforma na podlagi katastra za cilj razbremenitev, ne pa višjo obremenitev kmetijskih slojev, kakor jo predvideva novi predlog.

Kakor je z izjednačenjem zemljiškega davka, tako je seveda tudi glede drugih važnih vrst davka.

Odmerna in izvršilna davčna oblast izven Slovenije, Hrvatske in Vojvodine, v kolikor že zadnja ima

odgovorite z mirno vestjo: «Je bilo vredno, da je živel!»

Pri svojih vsakdanjih premišljevanjih ne pozabite večih tistega pretresljivega verza v Skrivnem razodetju 2, 19: «Poznam tvoja dela, in vero in ljubezen tvoje, in službo in potrpežljivost tvojo.» Te Gospodove besede naj Vam bodo v sladko tolažbo in zadoščenje za vsa Vaša dobra dela.

Nepregledna vrsta Vaših častilcev Vam iz vsega srca čestita k Vaši zlati maši, želeč vse dobro do skrajnih mej človeškega življenja!

Naj sledi zlati še biserna sv. maša!

KAKO SE GODI NASIM FANTOM V NOVEM PAZARJU?

(Po poročilu naših fantov-vojakov.)

Naš 25. pešpolk je eden najboljših v naši jugoslovanski vojski. Naš polk je pohvalil radi izvanredno dobrega vežbanja g. vojni minister in sam kralj Aleksander, ko je ob priliki svoje poroke pregledoval čete, ki so se udeležile poročnih slovesnosti.

Ko se je mudil naš polk dne 8. 6. 1922 v Beogradu pri kraljevi poroki, je kralj Aleksander sam podaril ta polk rumunskemu kralju in je radi te poklonitve dobil polk ime: «Ferdinanda I., kralja rumunskog.» Dne 9. 7. 1922 je odšel drugi bataljon našega polka v Staro Srbijo. Vozili smo se 9 dni, peš korakali 8 din, obloženi s težo 40 kg in nositi smo morali s seboj še vsak po 150 patronov.

Ko smo dospeli na odločeno nam mesto v bližino Novega Pazarja v Sandžaku, so nas razdelili po vaseh. V vsaki vasi nas prebiva po 15 do 20 mož, vas od vasi pa je oddaljena po 4 do 5 ur.

Prebivalstvo po vaseh je po večini turško, le tu in

prejšnje davčne uradnike in pripomočke, čisto gotovo ne bo znala in bo mogla predpisati in iztirjati pravilno in pravično, recimo, osebne dohodnine, imovinskega davka, saj imamo dovolj jasne dokaze in izkušnje pri davku na vojne dobičke in pri davku na poslovna obrt.

Posledice uzakonjenega novega predloga.

Ako predlog zakona o neposrednih davkih obvelja, imeli bomo pač za celo državo enoten zakon, ali za cele pokrajine bo ta zakon le na papirju, izvrševati pa se ne bo mogel. Nam bodo v tej dobi poizkusov več kot pošteno puščali na žili, toda naš davkoplačevalec mora to «ljubeznivost» prav odločno odkloniti.

Posledica uzakonjenega predloga bo tudi, da sigurnosti in stalnosti ne bo in ob več ali manj ponesrečenih poizkusih bo davčna morala strašno trpela, se pokvarila, uradniki sami pa bodo zbegani in zdvojeni, kakor so že deloma sedaj. Kratkotrajno: zakon bomo imeli, ali denarja iz vseh krajev ne!

In izhod?

Izhod je dvojni: 1. Glavni davčni sistem direktnih davkov, vsaj avstrijski, hrvatsko-madžarski in srbski, eventualno makedonski ostanejo, izvrši se pa na podlagi njih materijelno izjednačenje davčnih dajatev, kakor sem omenil v začetku tega članka.

2. Še boljše pa je, ako se izvede samouprava in se vsi direktni davki dajo kot glavni vir pokrajinski samoupravi.

Gotovo pa se mora v vsakem slučaju izvršiti to, kar je Jugoslovanski klub predlagal v finančnem odboru že leta 1920: finančni minister mora ustvariti komisijo, obstoječo iz strokovnjakov iz vseh pokrajin, ki imajo razne davčne sisteme; ta komisija zaslišuj prizadete interesente in korporacije iz vseh pokrajin in še le takšni izdelki naj tvorijo predmetno tvarino, ki jo vlada predloži zakonodajnim korporacijam.

Uverjen sem, da se bodo dobili ljudje, ki bodo sedaj govorili, da uganjamo demagogijo. Toda nič za to: tudi ob početku naše zahteve po izjednačenju so govorili in pisali tako, dve leti potem pa v ravno istem našem smislu za nami sklepali resolucije. Tako je bilo pri davkih, tako tudi glede ustave. Praprotniki «Jutrovi» pa nam odločevali ne bodo.

Dekliški tečaj v Celju.

Dne 19. novembra t. l., na god sv. Elizabete se vrši v Celju v Narodnem domu dekliški tečaj u naslednjim sporedom:

Ob 8. uri zjutraj sv. maša v župnijski cerkvi.

Od 9.—13. ure tečaj, na katerem govorijo štiri govornice iz Ljubljane. Vsebina govorov: 1. čena in družina, 2. žena in dobrotelost, 3. žena in gospodinjstvo, 4. žena in javnost.

Popoldne ob 14. uri v župnijski cerkvi nauk za udeleženke. Nato v Narodnem domu žaloigra «Mlinar in njegova hči». Vsa izobraževalna društva in vse Dekliške zveze naj pošljejo svoje članice na tečaj. Prav gotovo se naj tečaja udeležijo vse predsednice, tajnice in sploh odbornice Dekliških zvez! Tudi iz županij, kjer se nimate Dekliške zveze, pridite v oblinem številu! Lani vas je bilo nad 300; nobeni ni bilo žal. Letos vas mora biti na tečaju še več!

Železniška zveza v Celje je zjutraj in zvečer zelo ugodna, tako, da bodo mogle udeleženke povečini isti dan z doma in domov. — M. Krajnc, tajnik.

tam je vmes med Turki najti kakega Srba. Okolice vasi je nepregledno gozdna, so gozdovi, katerih ni prehodiš v štirih do šestih urah ne.

Javna varnost je po teh krajih pod niče, ker kar mrgoli razbojnikov, tatov in tolovajev, katere preganjamo in lovimo mi slovenski fantje.

Zato, da varujemo in čuvamo civilno prebivalstvo pred razbojniki, nas mora to hraniti in vzdrževati. Ako ravno mi vojaki civiliste branimo z dnevno nevarnostjo izgube našega mladega življenja, nas vaščani nepopisno sovražijo in to vse radi tega, ker sami ubogi, morajo tudi nam dati brano. Sploh je narod po krajih v Sandžaku nekako čisto podivjan. Zenske-Turčinke naravnost bežijo pred nami in skrbno prikrivajo svoje obraze pred moškimi po predpisu mohamedanske vere.

Dne 2. 9. 1922 so razbojniki napadli in navalili ponoči na našo vojaško postojanko in nas začeli obsipavati s celo točo krogel. Bili smo cele ure hud boj in le ker so se naši fantje držali točno povelj svojih predstojnikov, se nam je posrečilo, da smo prepodili tolovaje. Razbojniško tolpo smo cenili na 35 do 40 mož, a nas je bilo le 13, a tudi mi smo imeli izgube.

V teh nesrečnih krajih ni skoro noči, da bi razbojniki ne napadli kake vasi, kjer so nastanjeni vojaki.

Pred par dnevi so razbojniki napadli v temni noči drugo četo našega polka, ki je nastanjena od nas č štiri ure, in ubili v spanju stražarja in 27 mož.

Ker smo zmirlaj v smrtni nevarnosti in ne vemo ali nas morda že danes ali jutri zadene razbojniško krogla in do pošte imamo celih 9 ur, radi tega ne moremo pisati našim domačim v Slovenijo, pač pa jim pošiljamo pozdrave potom «Gospodarja» vsi slovenski fantje, ki služimo pri 25. pešpolku v žalostni okolici razbojnik posejanega Novega Pazarja.